

Variatie in persistentie van melkgift biedt kansen voor duurmelken in melkveesector

Wie wil er nog ieder jaar een kalf?

De discussie of ieder jaar een kalf vanuit maatschappelijk oogpunt nog gewenst is, bleef uit tijdens een themabijeenkomst van de FVZH in Waarder. Wel waren er duidelijk verschillende visies op het economisch belang van een korte tussenkalftijd.

tekst **Jaap van der Knaap**

Wilma Steeneveld:

'Een korte tussenkalftijd levert het meeste op'

Peter de Wit:

'Veearts, voerfirma en veeverbetering profiteren van korte tussenkalftijd'

Dirk-Jan Vonk:

'Aflammeren zorgt alleen maar voor gedwongen afvoer'

Het stond buiten kijf voor Wilma Steeneveld: een kortere tussenkalftijd levert het meeste rendement op. 'Er worden vaak veel redenen aangevoerd om een hogere tussenkalftijd te verdedigen. Maar het is heel simpel: de gemiddelde dagproductie is bij een kortere tussenkalftijd nu eenmaal hoger. Een kortere tussenkalftijd levert meer melkgeld en ook meer kalvergeld op, omdat er jaar-

lijks meer kalfjes worden geboren.' Steeneveld geeft economisch onderwijs aan de faculteit Diergeneeskunde in Utrecht en was door de Federatie Veeteeltstudieclubs Zuid-Holland (FVZH) uitgenodigd om een presentatie te geven over het onderwerp of ieder jaar een kalf nog wel wenselijk is. 'Als veehouder verlies je gemiddeld 50 tot 60 euro per koe als je een koe pas voor de eerste keer

insemineert bij vijftien weken na afkalven in plaats van zes weken', zo rekende ze de toevoorders voor in Waarder. 'Voor negentig procent van de koeien is het het meest interessant als ze vóór de tiende week na afkalven al een keer zijn geïnsemineerd.' De ruimte van de resterende tien procent die Steeneveld gaf, was de insteek van het verhaal van Peter de Wit. De melkveehouder uit Werkho-

ven insemineert bewust een groot aantal van zijn koeien niet snel na afkalven, wat resulteert in een gemiddelde tussenkalftijd van 470 dagen. 'De meeste arbeid bij koeien zit in de periode rondom afkalven. Op die arbeid zitten wij niet te wachten en ook kalveren hebben we genoeg. Als het lukt om de productie lange tijd hoog te houden bij koeien, zie ik niet in waarom je koeien snel moet insemineren', aldus De Wit, die een rollend jaargemiddelde van bijna 12.000 kg melk realiseert. 'De enigen die profiteren van een kortere tussenkalftijd zijn in mijn ogen de veearts, de voerleverancier en de veeverbeteringssector.'

Opvallend was dat De Wit bij de stierkeuze geen aandacht schenkt aan de fokwaarde persistentie. 'We gebruiken al jaren lang alleen maar melkstieren en we kijken daarnaast goed naar de beenwerkverving. Dat zijn voor ons de belangrijkste criteria.' Door deze selectie lukte het De Wit om sommige koeien jarenlang melk te laten produceren zonder dat de koe kalfde. 'We hebben ooit een koe afgevoerd die zonder tussenkalftijd 68.000 kg melk produceerde.'

Bewust drachtig maken

Volgens dierenarts Gerrit Hooijer lukte de combinatie hoge productie en hoge tussenkalftijd zoals bij De Wit alleen als de gezondheidstoestand van de veestapel goed is. 'Wanneer je een koe lang doormelkt en ze krijgt een gezondheidsprobleem, dan zakt zo'n koe weg in productie. Die melkgift krijg je nooit meer op niveau zonder dat de koe opnieuw heeft gekalfd.' Hooijer vindt dat de optimale tussenkalftijd daarom bedrijfsspecifiek is. 'Een langere tussenkalftijd is niet erg, zolang het later drachtig worden van de koe maar bewust gebeurt. Ik zie dat op veel bedrijven tachtig dagen na afkalven de krachtvoergif fors wordt teruggeschroefd. Dat

is net het moment dat een koe drachtig moet worden en daarom is dat niet erg verstandig. Probeer die hoge productie wat langer vast te houden met goed voeren.'

Duurmelken lucratief

Eigenlijk was de themabijeenkomst gebaseerd op de vraag of de maatschappij het wenselijk vindt om koeien ieder jaar te laten afkalven. Is een kalf, zeker bij lage kalverprijzen, een bijproduct van de melkveehouderij geworden? Die discussie kwam niet uit de verf en alleen Dirk-Jan Vonk, specialist in de geitenhouderij bij Agrifirm, stipte het onderwerp kort aan.

'In de geitenhouderij is een bokje een kostenpost en zorgt aflammeren vaak voor flinke problemen met melkziekte. Daarom is duurmelken heel gangbaar.' Duurmelken betekent dat geiten zonder opnieuw af te lammeren jarenlang gemolken worden.

'Dracht kost melk', aldus Vonk. Wij zien grote variatie in hoe lang geiten de melkproductie hoog weten te houden. Waarom zou dat bij koeien ook niet zo zijn? In de geitensector is afgelopen jaren geselecteerd op een persistente melkproductie en daarom is duurmelken erg lucratief. Aflammeren zorgt alleen maar voor veel gedwongen afvoer.'

Vonk kreeg de meeste vragen tijdens de discussieronde, bijvoorbeeld over de voeding. 'Je moet de conditie van dieren goed in de gaten houden, ze mogen niet vervetten', zo stelde Vonk. 'Maar een geit krijgt wel tot 60 procent krachtvoer in het rantsoen, dus daar is goed mee sturen.' Hij wist de zaal te prikkelen. 'Ik zou niet weten waarom duurmelken in de melkveehouderij niet uit zou kunnen. Maar wellicht is de sector er te conservatief in. De geitensector is een relatief nieuwe sector met veel jonge ondernemers. Die staan er wel open voor om eens wat te proberen.'

Joost van der Hoogte, directeur Koninklijke Bel Leerdammer:

'Waar je ook bent in de wereld, iedereen roemt de kwaliteit van het Nederlandse zuivelproduct.' (Bv)

Sander Heikoop, melkveehouder te Hardinxveld-Giessendam:

'Een zieke koe kost zoveel tijd en geld, ik heb er echt een verschrikkelijke hekel aan.' (Bo)

Jan Wieringa, biologisch veehouder te Doorwerth:

'Een lokale chef-kok, die het vlees van onze blaarkopossen in zijn restaurant bereidt, typeert het als vlees met een stevige bite. Het smelt niet op de tong, maar je proeft de heide. (Ll)'

Tryntsje Noordenbos, melkveehoudster te It Heidenskip:

'Bij de stierenkeuze let ik vooral op uiergezondheid en beenwerk. Een koe moet genetisch goed en gezond zijn, anders lukt droogzetten zonder antibiotica niet. (Mn)

Kees Romijn, voorzitter vakgroep Melkveehouderij LTO:

'Iedereen in de sector moet worden verplicht mee te doen aan de bestrijding van ibv en bvd. Dat is van belang voor de ziektebestrijding en voor onze concurrentiepositie.' (Bv)

Jan Schilder, aAa-analist:

'In de fokkerijwereld praat men te veel over wat stieren doen, terwijl de vrouwelijke lijn minstens zo belangrijk is.

Want alles wat je als veehouder in de stal krijgt, is nog altijd het resultaat van de paring.' (Hl)

Jacob Werler, melkveehouder te Vaassen:

'De dochtergroepen van de roodbonte stieren kunnen me de laatste jaren niet meer bekoren. Je mist de uniformiteit, de fokkracht van stieren. Je moet een beeld hebben van een stier als je een dochtergroep hebt gezien. Stieren moeten stempelen.' (Mv)

Klaas de Jong, directeur zuivelonderneming A-ware:

'Wij blijven geloven in kaas. Kaas was, is en blijft een fantastisch product. Kaas maken is een prima manier om melk tot waarde te brengen.' (Bv)

Rutger Ogink, melkveehouder te Albergen:

'Een koe moet bij jou en je omstandigheden passen. Die balans tussen management, koe en stal is er op dit moment. En voor ons past een compacte, robuuste boerenkoe zonder al te veel franje met een goede productie en hoge gehalten het best.' (Bo)

Hendrik Dierendonck, beenhouwer te Sint-Idesbald:

'Van de West-Vlaamse rode waren er een jaar of tien geleden nog maar driehonderd, maar mijn vader en ik zijn die weer gaan fokken. De rode is een schitterend dier, dat zowel voor melk als voor vlees wordt gehouden. Boeren in de omgeving hebben ons nagevolgd, chefs hebben het vlees weer op de kaart gezet.' (dV)

Albert Kant, toekomstig melkveehouder te Klundert:

'Niets is zo mooi als een pasgeboren kalf te zien opgroeien tot een goede melkkoe. Natuurlijk, er wordt steeds meer geautomatiseerd, maar toch wil ik elke dag de dieren met mijn eigen ogen zien.' (Bo)

Roelof Joosten, directeur FrieslandCampina:

'We mogen als melkveesector nooit onzichtbaar worden. Zet je stal open voor de koe en publiek, zou ik willen zeggen. Daarom is weidegang ook zo ontzettend belangrijk, naast dat het de koe de gelegenheid biedt om natuurlijk graasgedrag te vertonen, zorgt het voor de zichtbaarheid van de sector. Het is het beste visitekaartje dat je kunt afgeven.' (BA)

Roald van Noort, directeur CRV:

'Meer produceren per dier is topsport. De boer moet het talent van het dier ontwikkelen en haar goed voeden en huisvesten. Daarnaast is er de genetische aanleg. We maken fok- en selectieprogramma's waarbij dieren gezondere uiers en benen hebben en minder vaak ziek zijn. We zijn goed op weg om in 2020 een koe een jaar langer te laten leven.' (Af)

Irene van der Voort, voorzitter Bond van Boerderij-Zuivelbereiders:

'Onze boerenkaas is in Rusland een delicatessé. Rijke Russen zijn er dol op. Er ligt daar heel veel namaak-Gouda in de schappen, maar dat verschil proef je zo. En blijkbaar bestellen de allerrijksten nu hun kaas op een andere manier.' (LC)

Bronnen: Boerderij (Bo), Boerderijvandaag (Bv), Boerderij Ambitie (BA), Melk van het Noorden (Mn), Landleven (Ll), de Volkskrant (dV), Holstein International (Hl), Leeuwarder Courant (LC), Melkvee (Mv), Agri & Food (Af)